N° 114. 1863.

F. KLEEUWENS EN ZOON GOES BOEKHANDEL

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Dingsdag 22 September.

Editie van maandag avond 8 ure.

Middelburg 21 september.

De vergadering der staten generaal is heden in eene vereenigde zitting der beide kamers door den koning geopend. Van de door Z. M. uitgesprokene troonrede wordt ons per telegraaf de inhoud verkort medegedeeld. Onze lezers vinden haar in het verslag der zitting van heden op de derde bladzijde van dit nommer zoo getrouw mogelijk weder gegeven.

---

* Wij vernemen dat bij de thans ontworpen staatsbegrooting voor 1864, waarvan men de indiening bij de tweede kamer eerstdaags verwachten kan, 15 millioen voor de werkzaamheden aan de staatsspoorwegen en een millioen voor de verbetering van den waterweg van Rotterdam naar zee is uitgetrokken.

Een wetsontwerp tot amortisatie van zes millioen werkelijke schuld kan, naar men ons meldt, spoedig worden te gemoet gezien.

De kommissie in de eerste bijeenkomst van gasverbruikers benoemd om aan de besluiten der vergaderingen uitvoering te geven, heeft eene missive gerigt aan de eigenaren der gasfabriek alhier, in antwoord op hunnen brief vermeld in onze courant van 1 dezer. De kommissie geeft in haren brief te kennen: dat zij zich niet geroepen acht om de onhoudbare argumenten der direktie te wederleggen, maar evenwel meent, de ten vorigen jare plaats gehad hebbende prijsvermindering niet te moeten dank weten aan de goedgevigheid der gasfabriekanten, maar aan het kontrakt met het gemeentebestuur, hetwelk een maximum van f 0,17 per kub. el voor partikulieren bepaalt, terwijl het zeer betwijfeld wordt of de gehalte der gas niet in gelijke mate verminderd is; — dat zij meent de eigenaren der gasfabriek hierop te moeten opmerkzaam maken, daar zoo zij bij dien hoogen prijs blijven volharden, velen van het gebruik der gas zullen afzien; — dat het antwoord op de vraag: afschaffing van meterhuur, in den vorigen brief niet gegeven, thans nog wordt te gemoet gezien.

In de vergadering van 18 dezer is het antwoord hierop medegedeeld, inhoudende dat de eigenaren der gasfabriek noch prijsvermindering, noch wijziging in de voorwaarden toestaan.

In deze vergadering is tevens ter teekening gelegd een adres aan den minister van binnenlandsche zaken, houdende verzoek tot het bevorderen van wettelijke bepalingen waarbij de ijk op de gasmeters worde ingevoerd. Dit adres zal aan de afwezigen worden aangeboden.

Tot voorzitter van de eerste kamer der staten generaal gedurende de zitting van 1863—1864 is benoemd de heer mr. J. A. Philipse.

*Men schrijft ons uit Dordrecht, 18 september:

„Op heden werd alhier de jaarlijksche algemeene vergadering der Hollandsche maatschappij van fraaije kunsten en wetenschappen gehouden. Nadat den vorigen dag eene voorbereidende bijeenkomst plaats had van de algemeene bestuurders, bijgewoond door de afgevaardigden der vijf afdeelingen Dordrecht, Amsterdam, Leiden, Rotterdam en 's Gravenhage, kwamen heden middag ten twaalf uur in de schouwburgzaal de afgevaardigden met vele leden der maatschappij bijeen. De algemeene voorzitter, de heer J. P. Bredius, opende de vergadering met eene belangrijke redevoering, over „het materialisme" waarin hij, na gewaagd te hebben van de begripsverwarring en woordenstrijd, die zich op elk gebied in onze dagen openbaart, meende eens een regte definitie van dat woord te moeten geven; en daarna de stelling ontvouwde en toelichtte dat de klagt over dat materialisme onzer dagen overdreven is en onbillijk; dat wat men materialisme noemt niet in meerdere mate aanwezig is dan vroeger, maar zich alleen sterker uitspreekt en eigenlijk op den maatschappelijken toestand een gunstigen invloed uitoefent.

„Vervolgens bragt de algemeene secretaris, de heer M. A. Perk, verslag uit van de voornaamste handelingen en voorvallen die sedert de laatste algemeene vergadering, den 19 september 1862 te 's Gravenhage gehouden, bij de maatschappij hebben plaats gehad, en deed tevens mededeeling van haren tegenwoordigen staat. In dit verslag, dat met belangstelling werd aangehoord, vergeleek hij onder anderen de maatschappij, welke thans 88 levensjaren telt, bij eene deftige, eerzame matrone die niet met veel beweging, maar stemmig en deftig haren weg bewandelt en aan hare roeping tracht te beantwoorden. Hiervan was het afgeloopen jaar op nieuw getuige geweest. De maatschappij, niet terug willende blijven, waar het de vereering of de vereeuwiging geldt der nagedachtenis van groote mannen, die uitmuntten op het gebied van letteren en wetenschappen, had eene bijdrage geschonken van f325 om de stichting van een gedenkteeken ter eere van Joost van den Vondel te bevorderen. Verder had zij het bij haar ingekomen antwoord op de uitgeschrevene prijsvraag: „Eene beschouwing van Kinker als wijsgeer" in handen gesteld van bevoegde beoordeelaars. Geen ander geschrift dan het jaarlijksche verslag met de redevoering van den algemeenen voorzitter ten vorigen jare, had zij uitgegeven. — Overgaande tot de mededeeling van de lotgevallen der verschillende afdeelingen, konstateerde de verslaggever dat geen harer een lid van erkende letterkundige verdiensten verloren had en op hem dus de taak niet rustte van hulde te brengen aan de nagedachtenis van eenig medelid. De staat der verschillende afdeelingen is over het geheel voldoende. Een harer had echter dit jaar een belangrijk verlies in ledental geleden.

„De penningmeester der voorzittende afdeeling, mr. S. H. Lotzy, berigtte hierop dat er geene algemeene onkosten der maatschappij gedurende het afgeloopen jaar gemaakt waren.

„Overgaande tot de behandeling der punten op den beschrijvingsbrief vermeld, vernam de vergadering van de permanente kommissie ad hoc dat er dit jaar geen enkel geschrift ingekomen was hetwelk zij de onderscheiding waardig keurde om aan den schrijver daarvan, uit naam der maatschappij eene som van f 150 als eereblijk aan te bieden.

„Verder werden er een tweetal voorgestelde wetsveranderingen aangenomen.

Uit het drietal prijsstoffen, voorgedragen door bestuurders, en wel uit het vak der geschiedenis, koos de vergadering om voor 1 januarij 1865 beantwoord te worden: „Welken invloed heeft de omwenteling van 1813 gehad op den staatkundigen en maatschappelijken toestand van Nederland?" Nog werd er bepaald dat in de volgende algemeene vergadering als prijsvraag zal worden uitgeschreven „eene proeve van poëzij."

„Tot algemeenen voorzitter voor het volgende jaar werd uit een opgegeven drietal gekozen de heer A. Beeloo, terwijl tot algemeenen sekretaris benoemd werd de heer mr. J. E. Bank, beiden te Amsterdam. De algemeene sekretaris bragt vervolgens verslag uit aangaande het antwoord, ingekomen op de in 1861 uitgeschreven prijsvraag uit het vak der wijsbegeerte: „Eene beschouwing van Kinker als wijsgeer." Uit dit verslag bleek, dat de bestuurders in hunne den vorigen dag gehouden vergadering besloten hadden, het eenige met de spreuk: „Excelsior" ingekomen antwoord, met de gewone gouden medalje der maatschappij te bekroonen. Ingevolge de bepalingen der wet, mogt tot het openen van het verzegeld naambriefje niet overgegaan worden dan in de algemeene vergadering der maatschappij. Het briefje alsnu geopend wordende blijkt het dat de schrijver is jhr. Henri van der Wijck te Leiden (thans hoogleeraar in de letteren en wijsbegeerte te Groningen). De sekretaris deelde wijders nog mede dat op de beide andere in 1861 uitgeschreven prijsvragen, namelijk als proeve van proza: „Het koningrijk Holland onder Lodewijk Napoleon," en, uit het vak der schoone kunsten: „Eene beoordeelende geschiedenis van den nederlandschen roman, sedert het begin der 17e eeuw," geen antwoord is ingekomen. Overeenkomstig het preadvies der bestuurders, besloot de vergadering die prijsstoffen in te trekken. De vergadering besloot op voorstel van de bestuurders eene som van f 200 beschikbaar te stellen ter bevordering van de uitgave van de gedenkschriften van Johan van Oldenbarnevelt en zijn tijd, door den heer L. C. van Deventer, onder bepaling dat bij de voltooijing van het derde deel des werks, waarvan reeds 2 deelen verschenen, die som zal worden verstrekt. Nog werd herinnerd aan de ten vorigen jare uitgeschreven prijsvraag: „Hebben de kunsten regt op den steun der regering? Hebben zij daaraan behoefte?" op welke prijsvraag de maatschappij voor 1 januarij 1864 de antwoorden verwacht.

„Nadat de voorzitter den dank der vergadering ontvangen had voor zijne leiding, werd de bijeenkomst gesloten, en vereenigde zich de afgevaardigden en leden aan de feestmaaltijd in de Harmonie, die getuigde van vriendschappelijken geest en van wederzijdsche hoogachting, en waarbij menig hartelijk en goed woord werd gesproken.

„In de deze week gehouden zitting van den gemeenteraad is de zaak van de hier gewenschte rijks burgerschool voor middelbaar onderwijs verder behandeld. Om van de regering de vestiging van dergelijk eene inrigting te verwerven, heeft de raad besloten om een geschikt gebouw ter beschikking te stellen van de regering en de redenen te ontvouwen, waarom zulk eene instelling wenschelijk en nuttig alhier te achten is. Men is zeer benieuwd naar den uitslag."

Van negen jongelieden die zich vrijdag en zaturdag ll. voor het admissie-examen bij de letterkundige fakulteit der hoogeschool te Leiden hadden aangemeld, zijn, na gehouden onderzoek, zes wegens ontoereikende kennis afgewezen.

Te Utrecht werden van de negen en twintig geëxamineerden, dertien toegelaten.

Ten paleize van Z. K. H. prins Frederik der Nederlanden en onder voorzitting van Z. K. H. heeft donderdag te 's Gravenhage de vijfde vergadering plaats gehad van de hoofd-kommissie voor het op te rigten nationaal gedenkteeken voor november 1813, enz. 21 leden hebben aan de vergadering deelgenomen; welke van des namiddags 1 tot des avonds 7 ure onafgebroken heeft geduurd. Afwezig waren uit verschillenden hoofde de heeren Amiabel, van den Berg, van Berckel, Couperus, graaf van Heijden Reinestein, Kooij en baron de Vos van Steenwijk.

Z. K. H. de prins-voorzitter heeft de vergadering met eene rede geopend, waarin Z. K. H. de vergadering verwelkomde en na o. a. eenige punten uit het gedrukt verslag der 4de vergadering nader te hebben toegelicht, den sekretaris verzocht een overzigt te geven van de ingekomen stukken en een meer bepaald verslag van de adviezen der plaatselijke kommissiën, omtrent het aan hare beoordeeling onderworpen drieledig plan van gedenkteeken. Uit dit verslag bleek, dat het aantal gekonstitueerde plaatselijke kommissiën thans is 666 en dat in 786 van de 1138 gemeenten des rijks vertakkingen der hoofd-kommissie bestaan. Nog 352 gemeenten blijven onvertegenwoordigd. Aan de leden der hoofd-kommissie was reeds onder dagteekening van 5 september gezonden een overzigt van de bedoelde uitkomsten tot en met dien dag; sedert waren nog van een zestigtal kommissiën berigten ingekomen. Te zamen genomen hebben nagenoeg 600 kommissiën eene bepaalde meening uitgedrukt omtrent de voorstellen der kommissie (*a.* naald te Scheveningen; *b.* monument te 's Gravenhage; *c.* nationale ambachtsschool). Omtrent *a.* hebben zich verklaard: 577 kommissiën en daarvan 514 vóór; omtrent *b.* 576 kommissiën en daarvan 522 vóór; omtrent *c.* 574 kommissiën en daarvan 467 voor. Verreweg de meerderheid der plaatselijke kommissiën heeft zich dus met het drieledig voorstel van Z. K. H. vereenigd en die meerderheid is evenzeer aanwezig als men het totaal der bevolking neemt in de bedoelde gemeenten. 13 kommissiën hebben het verlangen te kennen gegeven, dat aan *b.* de eerste rang mogt worden toegekend; doch 159 kommissiën hebben zich in dien zin verklaard voor *c*, of wel van de zekerheid, dat ook *c* zou tot stand komen, hare medewerking afhankelijk gemaakt. Een aantal wijzigingen zijn in de verschillende voorstellen aanbevolen; en niet minder is het aantal tegen-voorstellen, waaraan enkele plaatselijke kommissiën de voorkeur zouden geven. 48 hebben het denkbeeld van een Invalidenhuis voorgestaan; 4 dat om de in te zamelen gelden geheel of gedeeltelijk te schenken aan het fonds tot ondersteuning der gewapende dienst. Behalve deze voorstellen is door een aantal plaatselijke kommissiën in overweging gegeven om eene algemeene kollekte aan te vragen voor de inzameling van gelden; elders, om in alle scholen des rijks eene kollekte te doen houden, ten einde het onderwerp en het feit der feestviering in het aandenken van het opkomend geslacht te doen voortleven met het bewustzijn van ook een penning daartoe te hebben bijgedragen, enz., enz. Vervolgens heeft de penningmeester verslag gedaan van de tot heden ingekomen gelden.

De prins voorzitter is vervolgens in eene beschouwing getreden der tegenvoorstellen en heeft zich zoowel als voorzitter der hoofdkommissie als in HD. bijzondere verhouding tot de vloot en het leger ten stelligste verklaard tegen de bovenvermelde tegenvoorstellen. De oud-gedienden, vooral de gebrekkige oud-gedienden, zijn hier te lande verre van onverzorgd, maar zoo daaraan iets ontbreekt is het de staat, op wien de verpligting rust om hierin te voorzien. De gebeurtenis van 1813 staat daarenboven niet regtstreeks in verband met eenig groot wapenfeit. Zij is de vrucht van omstandigheden, wier onverwachte ontknooping geenszins als het werk van menschelijk bestel is of mag worden aangemerkt. Ook de voorstellen van mevrouw de wed. Storm werden besproken, doch welke verdiensten die mogten bezitten, de hoofdkommissie had zich te houden aan de adviezen der plaatselijke kommissiën en met eene beslissende meerderheid hadden zich deze, tot des voorzitters groote voldoening, met zijn voorstel vereenigd.

Het voorstel, hierna in omvraag gebragt, of de vergadering alsnu kon goedvinden het plan, zoo als het in de vergadering van 9 julij door Z. K. H. was voorgedragen, in zijn geheel aan te nemen, is na uitvoerige wisseling van gedachten goedgekeurd, in dien zin, dat de medewerking der natie gevraagd wordt voor de 3 ontwerpen te zamen. De kommissie voor het ontwerpen eener prijsvraag heeft rapport uitgebragt; de vergadering heeft zich daarmede vereenigd. [De prijsvraag zelve is in de Staatscourant van heden bekend gemaakt]. De kommissie voor de feestviering heeft insgelijks rapport uitgebragt; met geringe wijzigingen is ook dat rapport aangenomen, en nog staande de vergadering is uitvoering gegeven aan eenige maatregelen van voorbereiding. Er is besloten tot eene algemeene godsdienstige nationale feestviering op den 17 november in alle gemeenten des rijks en in de overzeesche bezittingen, tot het leggen van den eersten steen voor het monument (*b.*) te 's Gravenhage, in het Willemspark, op 17 november en het houden van eene feestrede, enz. bij die gelegenheid.

(*Handelsblad.*)

Men schrijft uit Utrecht, 19 dezer: De raad dezer gemeente heeft een post van f 5000 uitgetrokken, ter viering van den gedenkdag van 't vijftigjarig onafhankelijk volksbestaan van Nederland. Door verschillende genootschappen worden ook plannen gemaakt om dezen gedenkwaardigen dag feestelijk te vieren; o. a. de rederijkerskamer Jan van Beers en de Vereeniging ter bevordering van nuttige kennis.

Naar men verneemt zou reeds voor een bedrag van p. m. f 3000 op de lijsten der kommissie, ten voordeele van het monument voor 1813 geteekend zijn. (*N. dagbl. v. 's Grav.*)

* Naar wij uit een zeer goede bron vernemen, moet er volstrekt geene sprake zijn van een traktementsverhooging in de subalterne officiersrangen, waarvan wij naar aanleiding van een berigt in het Nieuw dagblad van 's Gravenhage— zoo als wij daar ook bij te kennen gaven — hebben gewag gemaakt. Men gist alleen, dat de minister van oorlog aan de kamer zal voorstellen, om aan het garnizoen van Amsterdam eene jaarlijksche toelage te geven, even als zulks in de residentie plaats heeft.

* Men deelt ons mede dat van de vijftien japannezen die in ons land tijdelijk hun verblijf houden, thans negen voor goed te Leiden gevestigd zijn; twee van deze zijn hoofd-, de zeven anderen onder-officieren. Deze laatsten zijn ijverig bezig met het aanleeren van verschillende ambachten, terwijl de beide hoofd-officieren zich met de hulp van prof. Hoffmann op het hollandsch en onder leiding van prof. Vissering ook op de staathuishoudkunde toeleggen. Zij volgen overigens geheel de europesche leefwijze en hebben op kamers hun intrek genomen. De zes aanzienlijkste japannezen zijn naar 's Gravenhage vertrokken waar zij zich in de kennis van het zeewezen trachten te bekwamen; welligt bezoeken zij later te dien einde ook voor eenigen tijd den Helder.

Men verneemt dat vrijdag te 's Gravenhage de onderteekening heeft plaats gehad van eene overeenkomst, betreffende het brievenvervoer tusschen den pruissischen en den nederlandschen staat. Men verzekert dat, behalve andere voordeelen welke dit traktaat aanbiedt, ook eene vermindering van het briefport tusschen beide landen daarvan het gevolg zal zijn. (*Dagbl. van Z.-Holl. en 's Gravenh.*)

De werkzaamheden aan de spoorweglijn van Boxtel tot Tilburg gaan goed vooruit. Reeds kan men te Boxtel eene lengte van 1½ uurs over de rails afleggen, en zal er in november eene lokomotief beginnen te loopen tot het aanbrengen van zand, grind en andere bouwmaterialen. De onteigening der gronden tusschen Tilburg en Boxtel is schier afgeloopen en men gelooft niet dat er een perceel geregtelijk zal behoeven onteigend te worden. De rijksgemagtigden voor de lijn Boxtel-Helmond zijn thans mede benoemd geworden, en houden zich van nu af onledig met het schatten der te onteigenen gronden en het sluiten van voorloopige koop-overeenkomsten met de betrokken eigenaars.

Men verneemt dat, na langdurige besprekingen tusschen de gemeentelijke besturen van Rotterdam, Amsterdam en 's Gravenhage, het besluit genomen is dat er voortaan eene jaarlijksche tentoonstelling van schilderijen en kunstwerken beurtelings in eene dier drie steden zal worden gehouden.

Dien ten gevolge is de tot heden bestaande en voor de kunst en de kunstenaren zoo nadeelige gewoonte, van om de twee jaren twee tentoonstellingen in het zelfde jaar te houden, opgeheven. (*Rotterd. courant.*)

Benoemingen en besluiten.

LEGER. Op verzoek pensioen verleend ten bedrage van f 1005 's jaars, aan den kapitein, direkteur van het garnizoens-hospitaal te Maastricht, G. Munters.

Benoemd tot 1sten luitenant, direkteur van het garnizoens-hospitaal te Maastricht, de 1ste luitenant-kwartiermeester H. Balk, van het 8ste regement infanterie; tot 1sten luitenant-kwartiermeester (naar ouderdom van rang), bij het 7de regement infanterie, de 2de luitenant-kwartiermeester W. J. Lefèbre, van het korps; tot 2den luitenant-kwartiermeester, bij het 8ste regement infanterie, de sergeant-titulair J. P. Lotichius, van het instruktie-bataljon.

Benoemd tot officier van gezondheid bij het koloniaal militair invalidenhuis op Bronbeek, de gepensioneerde officier van gezondheid 2e klasse van het leger in Nederlandsch-Indië W. Nieuwenhuisen.

REGTERLIJKE MAGT. Op verzoek eervol ontslag verleend aan jhr. mr. J. Schuurbeque Boeije, uit zijne betrekking van plaatsvervangend kantonregter te Zierikzee.

BURGEMEESTERS. Eervol ontslag verleend aan den heer P. P. Slegt, als burgemeester der gemeenten Grijpskerke en Meliskerke.

Kerk- en schoolnieuws.

* De heer F. W. Merens, predikant bij de nederduitsche hervormde gemeente te Vlissingen, heeft voor het op hem uitgebragt beroep naar Harderwijk bedankt.

— * Bij het donderdag gehouden vergelijkend examen voor hoofdonderwijzer bij de school te Terhole (Hontenisse) waren slechts twee van de zeven zich aangemeld hebbende solicitanten opgekomen: de heeren J. A. Teepen, hulponderwijzer te Kloosterzande, en Verhage te Zierikzee. Onmiddellijk na afloop van het examen is de heer J. A Teepen als hoofdonderwijzer in genoemde school aangesteld.

— * Op 15 dezer heeft te Duiveendijke het vergelijkend examen plaats gehad voor de betrekking van hoofdonderwijzer aan de aldaar nieuw gestichte school voor openbaar lager onderwijs, waaraan 4 solicitanten hebben deelgenomen, te weten de heeren Visser, Noole, Hollander en Maekaij, respectivelijk hulponderwijzer te Monster, Stolwijk, Krimpen aan de Lek en Sliedrecht, die op voorstel des schoolopzieners allen op de voordragt zijn geplaatst. De raad heeft den volgenden dag met algemeene stemmen benoemd den heer Hollander voornoemd.

Koloniën.

Uit de West-Indiën verneemt men voortdurend gunstige berigten met betrekking tot de emancipacie. Overal heerscht gewenschte rust; en, als een blijk van zeer gunstige stemming onder de negers wordt uit Paramaribo gemeld dat uit het beruchte wegloopers kamp zeven negers zijn wedergekeerd, terwijl er met het drooge saisoen meer terug verwacht worden. De toestand is echter nog verre van volkomen geregeld, daar sommige planters niet meer dan twee derden van het loon betalen en op andere plantages de geëmancipeerden slechts vier dagen per week werken. Met den laatsten september is echter de overgangstoestand geëindigd.

Regtszaken.

Het provinciaal geregtshof in Noord-Holland heeft Jan Dekker schuldig verklaard aan moedwillige brandstichting, waardoor menschenlevens in gevaar werden gebragt, en hem veroordeeld tot de straffe des doods, uit te voeren binnen Alkmaar.

— Door het provinciaal geregtshof in Gelderland is de zelfde straf uitgesproken, uit te voeren binnen Arnhem, tegen Barend Scheideman, oud 22 jaren, wonende te Apeldoorn, ter zake van 1. verschillende diefstallen op onderscheidene tijdstippen, en 2. het moedwillig in brand steken van een gebouw, waarbij te voorzien was dat menschenlevens in gevaar konden worden gebragt.

Gemengde berigten.

Heden morgen omstreeks 7 ure viel van de Zuidzijde van den dam een jongen, die roekeloos langs den kant liep en struikelde, plotseling in het water. Door spoedig aangebragte hulp van den winkelier J. Dekker werd hij gered.

— Te Geertruidenberg, met eene bevolking van 1700 zielen, heeft de kollekte voor een nationaal gedenkteeken voor 1813 opgebragt eene som van f 200, zijnde gemiddeld ongeveer 12 cent per hoofd. In de noord-hollandsche gemeente Urhem, met eene bevolking van 980 zielen, bedroeg de opbrengst f 167 of gemiddeld 17 cent per hoofd.

— Volgens eene parijsche korrespondentie in den londenschen Economist, heeft zekere Hoolbrenck, een hollander, eene voor den landbouw gewigtige ontdekking gedaan. Hij neemt namelijk een touw, ter lengte van 25 à 30 yards, en bevestigt dit aan een stuk wollen franje van omstreeks 10 duim lengte. Deze franje doopt hij in honig en sleept haar vervolgens in den bloeitijd twee of drie malen over het tarwe-, rogge-, haver-, gerstland enz. Hierdoor schijnt de bloemstof der mannelijke planten medegevoerd en naar de vrouwelijke planten overgebragt te worden, hetgeen eene aanzienlijke vermeerdering der graanproduktie ten gevolge heeft. De proef, hiermede te gelijk met die der gewone bewerking van den graanbouw genomen, heeft bewezen dat eene belangrijke aanwinst van granen door deze ontdekking verkregen wordt. De uitvinder is door den keizer van Frankrijk met het kruis van het Legioen van eer vereerd, terwijl op last van Z. M. aan eene kommissie van wetenschappelijke mannen een onderzoek en het uitbrengen van rapport is opgedragen. — Voorts heeft de heer Hoolbrenck ook ontdekt dat, wanneer men de takken van vruchtboomen op een zekere maat naar beneden buigt — ongeveer met een hoek van 112½ over een omtrek van 400 graden — in de sappen een zekere werking wordt teweeg gebragt, die eene aanmerkelijk meerdere opbrengst van vruchten ten gevolge heeft. Eene op druivenboomen genomen proef heeft verrassende uitkomsten opgeleverd.

— De akklimatatie-tuin in het bosch van Boulogne te Parijs heeft zes chinesche rozenstruiken ontvangen, die driemaal daags van kleur veranderen.

— De anamitische gezanten thans te Parijs, kenmerken zich niet door zindelijkheid van persoon of netheid in kleeding. Van een zakdoek of het gebruik daarvan hebben zij geen denkbeeld, zelfs bezigen zij tot dat einde geen papier, gelijk de japannezen. Op vier na, de hoofden der ambassade, loopen zij allen blootvoets, maar toch merkte men de blijken op, dat zij voor beschaving vatbaar zijn, want zij zijn zeer verzot op champagne, gevogelte enz., met truffels gebraden; wat het laatstbedoelde betreft, de truffels namelijk, de smaak daarvan komt, naar zij beweren, bijna overeen met een zeer smakelijk en geliefkoosd geregt bij hun te lande, bestaande uit ingelegde rupsen.

— In het arsenaal van Woolwich worden tegenwoordig proeven met oude gegoten kanonnen genomen, die naar het plan van kapitein Palliser zijn gemoderniseerd. De methode bestaat hierin, dat men een gedeelte van de binnenste huid van het metaal der oude stukken afneemt en die vervangt door eene andere van ijzeren metaal-kompositie. Kapitein Palliser beweert namelijk, dat slechts een klein gedeelte der doorsnede van den loop aan de drukking van het ontvlammende buskruid behoeft te wederstaan en dat de geheele zware metaalmassa overtollig zou zijn, wanneer zij niet tot vermindering van het terugdeinzen des geschuts diende. De eerste proeven hebben tot een zeer gunstig resultaat hebben geleid.

— Bij het bezoek, dat de leden van het statistisch kongres te Potsdam bragten, had het volgende aardige voorval plaats. Onder de gasten bewoog zich te Sanssouci ook een heer in pruissische officiers-uniform, die zich onder anderen met een geleerden statistikus uit Engeland in diens moedertaal onderhield. Deze gaf ten laatste zijne verwondering te kennen, dat een pruissisch officier het engelsch zoo voortreffelijk sprak. De officier antwoordde hem, dat, in het onderwerpelijk geval de reden welligt daarin lag, dat zijne schoonmoeder [illegible] Het antwoord luidde: „Mijne schoonmoeder is koningin Victoria."

— In de Atlantic Works in het East Boston (Vereenigde Staten), een groot etablissement waar de torens voor de Monitors worden vervaardigd, is op 31 augustus brand uitgebarsten, waardoor eene schade ten beloope van 400,000 dollars werd veroorzaakt; onder het vernielde bevonden zich vier torens, waaraan men werkzaam was, en die ieder eene waarde hadden van 40,000 dollars.

— Verleden week werd een grenadier te Charleroi die in eenigzins wanordelijke kleeding de kaserne had verlaten, om een haring te koopen, gestraft, hetgeen door den officier van de week als volgt in het strafboekje werd opgeteekend: „Vier dagen policiekamer wegens het halen van een haring zonder stropdas of schako en met de knoopen los."

— De bevolking op aarde beloopt thans 1,283,000,000, waarvan in Europa 272 millioen; in Azië 720 millioen; in Afrika 89 millioen; in Amerika 200 millioen en in Australië 2 millioen. Aangezien in plaatsen, waar men naauwkeurig het getal gestorvenen heeft berekend, de gemiddelde jaarlijksche sterfte 1 van de 40 is, zoo kan men het aantal dooden jaarlijksch op 32 millioen schatten, hetwelk is per dag 87,761, per uur 3653, per minuut 61, zoo dat er iedere sekonde één persoon sterft.

— Een schrijven uit Warschau meldt het volgende, ten bewijze dat het nieuwe stelsel van de portiers-spionnen in alle huizen niet meer baat, dan het vroegere der vrouwelijke spionnen. In de Dienas-straat bewoonden twee jongelingen eene kamer, en werden door den portier ten strengste bespied; het gelukte hem evenwel niet iets te ontdekken. Eindelijk kwam een onbekende knecht een brief voor hen brengen, bevattende een volledig plan om te ontsnappen en in het kamp der insurgenten te komen. De portier haastte zich den brief naar de policie te brengen, en spoedig werd bevel gegeven, de twee schuldigen te arresteren. Toen de policie-agenten echter waren gekomen en de deur der kamer hadden opengebroken, waren de twee jeugdige polen reeds verdwenen en vond men alleen een brief aan generaal Berg, waarin zij hem meldden, dat zij slechts een list hadden bedacht om den spion te verwijderen en van zijne afwezigheid hadden gebruik gemaakt, om zijne paskaart, die hij in den haast had achtergelaten, weg te nemen en met behulp daarvan de stad te verlaten. Ten gevolge van dit voorval zijn thans de paskaarten der spionnen-portiers ingetrokken.

— Drie jaren geleden is melding gemaakt van het zonderlinge testament van zekere jufvrouw L., overleden in een hotel te Arnhem, wier lijk moest worden onthoofd en daarna verbrand. De testatrice had o. a. ook een deel van haar vermogen vermaakt aan de algemeene armen te Arnhem. De logementhouder verscheen nu echter met eene rekening van niet minder dan f 10,000 voor eenige maanden logies, bediening, enz. De erven namen hiermede, zoo als ligt te denken is, geen genoegen. De logementhouder stelde eene regtsvordering voor de regtbank te Arnhem in. Deze heeft eerst donderdag uitspraak in die zaak gedaan en de rekening gereduceerd tot f 3300, met veroordeeling van den eischer in 2/3 gedeelten der proceskosten, die zoo aanzienlijk zijn, dat de logementhouder weinig in handen zal krijgen.

— Te Leipzig zal spoedig een kostbaar prachtwerk het licht zien, bevattende eene uitvoerige beschrijving der reis, welke de hertog Ernst van Saksen-Coburg in het voorjaar van 1862 door het noord-oostelijk gedeelte van Afrika heeft gemaakt. Het zal uit drie lijvige deelen en twintig platen bestaan.

— Adelina Patti heeft 3000 franks voor iedere voorstelling in de italiaansche opera te Parijs gevorderd; men heeft met haar eene schikking aangegaan, waarbij is bepaald, dat de entréeprijzen zullen worden verhoogd en dat zij een aandeel in de winst zal krijgen.

— In de fransche kolonie van Nieuw Caledonië heeft men een goudterrein ontdekt van 120 mijlen lengte. Ieder uur arbeids brengt 6 à 8 franks op.

— Lezen op den spoortrein is eene uitspanning, maar volgens doctor Legrand du Saulle, zegt het Journal de la Nièvre, is dit zeer gevaarlijk en kan hersenontstekingen verwakken, uit hoofde van de groote inspanning die men doen moet om te kunnen lezen als een spoortrein in gang is. Die inspanning veroorzaakt somtijds hoofdpijn en er ontstaat, als het feit menigvuldig voorkomt, pijn in de oogkuilen, en na zekeren tijd eene krenking van het oogvlies. De zieken klagen dan over hoofdpijnen en slecht gezigt, hetwelk zij aan alle andere dan de ware oorzaak toeschrijven. Wat meer is, als men gewoon is op den spoortrein te lezen en dit zoo gedurende eenige jaren dagelijks doet, dan kunnen die hoofd- en oogkuilpijnen eene ware hersenontsteking verwekken.

Meteorologische waarnemingen,

gedaan op 's rijks werf te Vlissingen, des middags 12 ure, September 1863.

Datum.	Wind. Rigting.	Wind. Kracht.	Barometer bij 0°.	Thermometer C.	betrekkelijke vochtigheid.	Spanning van den damp.	Regen in 24 u.	Aanmerkingen.
13	W.NW.	6,5	769.2	15.6	0.74	9.86	0.0	bew. heij. ligt b. r.
14	NW.t.N.	6,5	770.6	15.7	0.75	10.07	0.3	bewolkt heijig.
15	W.t.N.	6	767.9	15.4	0.66	8.84	0.0	bewolkt heijig.
16	Nw.t.W.	6,5	764.0	14.0	0.92	11.20	0.0	bew. betr. regen.
17	Nw.t.W.	9	765.9	15.2	0.67	8.82	0.2	ligt bewolkt.
18	W.NW.	6	766.4	15.4	0.69	9.24	0.0	bewolkt betrokk.
19	Zw.t.Z.	8	759.1	18.0	0.77	11.70	0.0	helder heijig.

Thermometerstand.

19 sept. 's morg. 7 u. 55 gr. 's midd. 1 u. 66 gr. 's av. 10 u. 60 gr.
20 " 's morg. 7 u. 56 " 's midd. 1 u. 56 " 's av. 10 u. 59 gr.
21 " 's morg. 7 u. 61 " 's midd. 1 u. 60 gr.

Verkoopingen en aanbestedingen.

[illegible] aangeboden eene hofstede genaamd Driewegen, met daarbij behoorende landen,

[illegible] van 46 bunders 41 roeden 53 ellen, gelegen in de gemeenten Serooskerke, Sint Laurens, Grijpskerke en Oostkapelle. Verkocht voor f 41,869.

Jl. vrijdag is te Vlissingen ten verkoop aangeboden een huis en erve, staande op de Rittheimsche Markt, wijk I no. 186, met een achterhuisje uitkomende in de Vlamingstraat, wijk T no. 186a. Verkocht voor f 2850.

Staten generaal.

Sluiting der vergadering 1862—63.

De heer Philipse, voorzitter der eerste kamer, bekleedt den voorzitterstoel. De voorzitter laat laat door den griffier der eerste kamer voorlezen een besluit des konings van 10 september 1863, geteekend Baden Baden, waarbij aan den minister van binnenlandsche zaken wordt opgedragen, om zich heden, des namiddags ten 2 ure, te begeven naar de vergadering der staten generaal en aldaar uit naam des konings de tegenwoordige zitting der staten generaal te sluiten.

De voorzitter benoemt eene kommissie van acht leden der eerste en der tweede kamer om den minister van binnenlandsche zaken in- en uitgeleide te doen. Die kommissie bestaat uit de heeren: van der Heim van Duijvendijke, van Nispen, Blankenheym, Meylink, 't Hoofd van Benthuizen, Cornelis, Hartevelt en Kappeyne van de Coppello.

Kort daarop wordt de minister van binnenlandsche zaken, die zich op de gewone statelijke wijze naar de vergadering der staten generaal begeven heeft, de zaal binnengeleid. Hij plaatst zich vervolgens voor den troon en houdt de volgende aanspraak:

„Mijne heeren,

„De koning draagt mij op aan de staten generaal, bij het sluiten hunner vergadering, dank te zeggen voor de ijverige zorg, die zij weder aan de publieke zaak hebben gewijd.

„Uwe vele en velerlei werkzaamheden hebben zich niet tot de eischen van het oogenblik bepaald. Uwe diskussiën hebben een wijderen kring beschreven, en het is niet bij diskussie gebleven. Wij zagen gewigtige maatregelen van duurzaam internationaal en financiëel belang tot stand brengen. Ik noem de verdragen met België, om gemeenschappelijke rivier-aangelegenheden, scheepvaart en handel, op vasten grond te vestigen; de wetgeving omtrent het kroondomein, die omtrent een voornamen tak onzer akcijnsen, aflossing en andere vermindering van staatsschulden.

„Andere groote maatregelen, met uwe medewerking genomen, zijn bestemd om op de volkswelvaart en ontwikkeling regtstreeks beslissenden invloed uit te oefenen.

„Mildelijk werden door u de middelen verleend om stoute werken van algemeen nut, nieuwe waterwegen tot verbinding onzer eerste koopsteden met de zee en het net der groningsche kanalen mogelijk te maken; om den aanleg van spoorlijnen hier te lande voort te zetten en dien op Java te beginnen; gij hebt de dienst der staatsspoorwegen voor het verkeer geregeld en het middelbaar onderwijs ingerigt.

„Een jaar van zulke uitkomsten, tot voorziening in vele volgende jaren, mogen wij erkentelijk een goed jaar noemen.

„Namens den koning wordt deze vergadering der staten generaal gesloten."

Daarna is den minister met het gebruikelijke ceremoniëel uitgeleide gedaan.

Opening der vergadering 1863—64.

De koning, in plegtigen stoet, volgens vastgeteld programma, zich naar de vergaderzaal der tweede kamer begeven hebbende en aldaar op gebruikelijke wijze binnengeleid zijnde, opent de vergadering met eene

TROONREDE.

In de eerste plaats werd medegedeeld dat de vriendschappelijke betrekkingen met andere mogendheden ongestoord bleven, terwijl de goede verstandhouding met België door de onlangs geslotene traktaten op breeden, hechten grondslag gevestigd werd. Z. M. verklaarde daarop dat zee- en landmagt aan hare roeping beantwoordden, en opdat de schutterij beter aan hare bestemming zou kunnen voldoen, zal een wetsontwerp worden aangeboden, waarbij hare zamenstelling wordt geregeld. De op Java aan te leggen spoorwegen zullen aldaar leven en vertier geven. In de West-Indiën hebben de negers aanvankelijk blijk gegeven hunne vrijverklaring op prijs te stellen. In den loop dezer zitting zal aan het onderzoek der kamers worden onderworpen een ontwerp van wet tot regeling der indische komptabiliteit en een regeringsreglement voor de West-Indiën.

Verder bevatte de koninklijke rede de mededeeling dat de toenemende bevolking eene vermeerdering van het getal leden der tweede kamer met 3 noodig maakt.

Tot de toegezegde wetsontwerpen behoorde nog dat tot voorziening in de opleiding van jongelieden tot indische ambtenaren.

De landbouw had een ruime opbrengst geleverd en de toestand der visscherij kon mede gunstig genoemd worden. Eerlang zal de opening van enkele gedeelten der staatsspoorwegen kunnen plaats hebben. Inmiddels zijn koncessiën verleend tot het aanleggen van lijnen die het net zullen aanvullen.

De toestand der geldmiddelen was gunstig zoo dat met de amortisatie der staatsschuld kon worden voortgegaan, ofschoon grootere uitgaven voor den aanleg van spoorwegen werden gevorderd. De wetsontwerpen betrekkelijk het belastingstelsel zouden op nieuw worden voorgedragen.

BUITENLAND.

Algemeen overzigt.

De notas van Rusland aan Frankrijk en Engeland zijn thans bekend gemaakt. In het antwoord aan de laatste mogendheid heeft vorst Gortschakoff zich weinig op de bijzondere hoffelijkheid en beleefdheid toegelegd, waarover sommige engelsche dagbladen zich dan ook waarschijnlijk wel weder zullen ergeren; men kan trouwens zonder veel moeite in dit stuk weder de gemoedelijkste ironie, het bijtendst sarkasme en den bittersten spot vereenigd zien. De inhoud levert overigens niets buitengewoons op en is geheel in overeenstemming met de houding door Rusland aangenomen.

De russische depeche aan Frankrijk is ons nog slechts in resumé bekend. Een memorandum is daarbij gevoegd, hetwelk vrij uitgebreid schijnt te wezen. Mag men Le courrier du dimanche gelooven, dan zou Rusland niet geantwoord hebben op de laatste depeches der mogendheden, als het in de aan de depeche van den heer Drouyn de Lhuys geannexeerde memorie daartoe niet aanleiding had gevonden. In die memorie zeide de heer Drouyn de Lhuys dat de kabinetten onder den naam van polen „ook de bewoners van het oud poolsch grondgebied hadden begrepen, hetwelk niet binnen de grenzen valt van het nieuw koningrijk." Op dit terrein nu verklaart vorst Gortschakoff in zijn memorandum zich volstrekt niet te willen begeven en daaromtrent zelfs niet in eene vriendschappelijke en vertrouwelijke gedachtenwisseling te willen treden.

Uit de laatste depeche van lord Russell aan Rusland hebben sommige verdedigers van den staat van isolement voor Nederland nog een enkel punt geëxploiteerd, hetwelk wij hier nog ter loops willen bespreken. In elken aanzienlijken staat — zegt die depeche — waar eene nationale vertegenwoordiging bestaat, in Engeland, in Frankrijk, in Oostenrijk, in Pruissen, in Italië, in Spanje, in Portugal, in Zweden, in Denemarken werd van deelneming in het lot der polen blijk gegeven. Nederland wordt dus niet genoemd en het heeft — volgens sommigen — „derhalve" al zeer weinig nut gehad dat de nederlandsche regering eene nota aan Rusland heeft gezonden! Er wordt echter niet gesproken van regeringen maar van nationale vertegenwoordigingen en de oorzaak dat Engeland „zich niet verwaardigt om Nederland te noemen" is dat Nederland zich nooit verwaardigt in buitenlandsche vraagstukken op te treden. Door éénmaal te spreken wordt men, immers uit den rang der zwijgende staten niet naar dien der sprekende overgebragt. Krenkt het echter de eerzucht der natie zich niet genoemd te zien in het buitenland, zij trede dan waar het pas geeft uit den cirkel van egoïstische, chinesche angstvalligheid!

De keizer van Rusland heeft op 18 september de zitting van den finlandschen landdag geopend. In zijne rede, bij die gelegenheid uitgesproken, beloofde hij voor de volgende zitting een wet, waarbij de bevoegdheid van den landdag ten opzigte van belasting en wetgeving eene aanzienlijke uitgebreidheid zou erlangen. Voorts verklaarde de keizer dat voortaan geene leeningen meer zouden worden aangegaan zonder medewerking van den landdag, behalve in het geval van „vijandelijke invallen" of andere onvoorziene rampen.

In de zitting der duitsche bondsvergadering hebben de vereenigde komités het voorstel gedaan om in de holsteinsche kwestie tot de regeling eener bonds-exekutie over te gaan. Volgens dit voorstel zou het hertogdom door zes duizend man hanoversche en saksische troepen bezet worden, terwijl Oostenrijk en Pruissen de reserve zouden vormen. De stemming over dit voorstel zal op 1 oktober plaats hebben.

Onder „België" hebben wij zeer kort zamengevat hetgeen op de algemeene vergadering der tweede sektie op het kongres te Gent verhandeld werd. Boven eene dorre opgave der werkzaamheden van de sektie-vergaderingen verkiezen wij echter een meer uitvoerig verslag der behandeling van sommige belangrijke punten, waarvoor wij nu en dan nog eenige plaats hopen te vinden.

Hoewel de pakketboot uit Mexiko is aangekomen, heeft de fransche Moniteur nog geene mededeelingen gedaan omtrent den stand der zaken aldaar. Men schrijft dit toe aan de afwezigheid des keizers uit de fransche hoofdstad, die uitspraak moet doen omtrent het publiek maken der van den maarschalk Forey ontvangene depeches. Intusschen wordt de strijd over het al of niet aanvaarden der mexikaansche kroon door den aartshertog Maximiliaan voortgezet. Tot nog toe vond iedere verzekering van een fransch dagblad dat de aartshertog de keizerskroon zou aannemen den volgenden dag tegenspraak bij een oostenrijksch dagblad. Thans berigt evenwel Le memorial diplomatique, naar men wil een orgaan der oostenrijksche regering in Frankrijk, dat de aartshertog Maximiliaan de kroon van Mexiko zal aannemen en de ondersteuning zal erlangen der engelsche regering, welke van hem de verzekering heeft ontvangen dat de eigenaars der vroeger verbeurd verklaarde geestelijke goederen in Mexiko in hun eigendom zullen gehandhaafd worden.

Intusschen wordt uit Parijs gemeld dat de staat Yucatan, welk tot dus verre slechts tot de zoogenaamde mexikaansche konfederatie behoorde, zich met het keizerrijk Mexiko heeft vereenigd. Volgens een gerucht te New-York zou Juarez te Washington inkognito zijn aangekomen en verschillende zamenkomsten hebben gehouden met den president Juarez, terwijl de generaal Miramon intusschen het opperbevelhebberschap over de mexikaansche troepen had aanvaard.

Omtrent de belegering van Charleston door de troepen der noordelijke staten van Amerika wordt berigt dat deze met kracht wordt doorgezet. In een rapport van den generaal Gilmore — zoo beweerde men overigens — zou gemeld worden dat zelfs eene batterij van zeven stukken de stad thans geheel bestreek. Andere tijdingen melden de overgave der stad Chattanoga aan de gefedereerden.

De tegenstrijdigheid der jongste berigten uit Japan hebben ons inlichtingen doen inwinnen bij iemand die tot dat lands in aanhoudende betrekking staat en in de gelegenheid is zich omtrent den staat der zaken op de hoogte te houden. Daarbij is ons gebleken dat men het onder „Japan" voorkomende als genoegzaam zeker mag aannemen.

Japan.

De taï-koen (of sjo-goon rijks-veldheer) resideert nog altoos te Ye-do en staat tegenover den mikado of geestelijken keizer die te Miako zijn verblijf houdt. De pogingen van den taï-koen worden ondersteund door allen die in Japan de partij van vooruitgang vormen en zijn toegedaan. De keizer daarentegen wil met het gezag van den taï-koen ook die partij fnuiken en den kop indrukken. De vorsten of daï-mioos zijn verdeeld. Voor een groot deel zijn zij voor den mikado en dus tegen de vreemdelingen, voor een deel zijn zij op de hand van den taï-koen. Hunne namen echter weet men niet. In Japan woedt dus op 't oogenblik een belangrijke burgeroorlog. De taï-koen voelt zich sterk voornamelijk door de bescherming der vreemde mogendheden op welke hij mag rekenen, als zijnde hij voor zich getrouw gebleven aan de door hem gesloten traktaten. Niet onmogelijk is het dat zijne partij het veld wint en dan zou zich voor de vreemde mogendheden een nieuw tijdperk van veelzijdigen invloed en verlevendigd handelsverkeer openen. De vijandelijkheden komen geheel van den mikado en van degenen die zijne partij (die der reaktie) zijn toegedaan.

Er is dus voor de vreemden misschien ruim zoo veel te winnen als te verliezen — maar de uitslag ligt nog in het duister. Dit hangt af van de wending die de oorlog neemt. Velen zijn echter van oordeel dat het uitbreken van dezen burgeroorlog een gelukkig verschijnsel is en de krisis zal bespoedigen die toch vroeg of laat komen moest en aan de spanning der laatste tijden een einde zal maken.

Engeland.

De zeer korte en lakonische depeche van Rusland aan de engelsche regering luidt aldus:

„Vorst Gortschakoff aan den baron Brunnow,

Tsarskoe-Selo, 26 augustus (7 sept.) 1863.

„Lord Napier heeft mij op last zijner regering eene depeche van lord Russell overhandigd, waarvan uwe excellentie de kopie hierbij zult vinden. Het is een antwoord op de depeche van 1/13 julij, welke gij aan den eersten staatssekretaris van hare engelsche majesteit hebt medegedeeld. De denkbeelden, in dat stuk door ons ontwikkeld, waren het gevolg van het verlangen om tot overeenstemming te geraken. Terwijl wij thans van de opmerkingen hebben kennis genomen, welke zij bij lord Russell hebben doen ontstaan, met de aandacht, welke wij steeds verleenen aan de opiniën der britsche regering, betreuren wij het tot het besluit te moeten komen dat wij het doel, hetwelk wij ons voorstelden, niet hebben bereikt.

„Zoodra nu deze diskussiën slechts zouden kunnen leiden om het tusschen ons bestaand verschil van gevoelen nog scherper te doen uitkomen en te vermeerderen, zou het in strijd zijn met onze toenaderingsgezindheid om van onze zijde deze langer te doen voortduren; wij gelooven ten deze ook niet in strijd te handelen met de gevoelens van den eersten staatssekretaris van hare britsche majesteit.

„Wij wenschen daarom alleen onze aandacht te bepalen tot de hoofdpunten zijner depeche, waaromtrent wij ten minste in bedoeling overeenstemmen.

„De regering van hare majesteit wenscht spoedig in het koningrijk Polen een staat van zaken te zien, welke aan dit land de rust, aan Europa den vrede en aan de betrekkingen der kabinetten de kalmte teruggeeve.

„Wij deelen dit verlangen ten volle en alles wat van ons kan afhangen ter verwezenlijking daarvan zal geschieden.

„Onze doorluchtige meester is steeds met de meest welwillende gevoelens jegens Polen en met de meest toenaderingsgezinde bedoelingen jegens al de vreemde mogendheden bezield. Het welzijn te bevorderen zijner onderdanen, van welk ras of van welke godsdienst, is een pligt, welke zijne keizerlijke majesteit op zich heeft genomen voor God, zijn geweten en zijn volk. De keizer wijdt al zijne zorg om dezen pligt te vervullen.

„Wat de verantwoordelijkheid betreft, welke zijne majesteit in hare internationale betrekkingen op zich kan nemen, die betrekkingen zijn door het volkenregt geregeld en de schending der grondbeginselen hiervan kan alleen eene verantwoordelijkheid opleggen. Onze doorluchtige meester heeft deze beginselen steeds geëerbiedigd en in acht genomen jegens andere staten. Zijne majesteit heeft derhalve het regt om dien zelfden eerbied te verwachten en te eischen van de zijde der andere mogendheden.

„Gij zult deze depeche wel willen voorlezen aan den eersten staatssekretaris van hare britsche majesteit en hem daarvan kopie laten."

België.

In de algemeene vergadering der tweede sektie van l'Association internationale pour les sciences sociales werd een belangrijk vraagstuk behandeld. De onderwijs-kwestie, welke gedurende het kongres te Mechelen in België zoo veel besproken is, was namelijk aan de orde. Een groot aantal toehoorders had dan ook van de behandeling dezer zoo hoogst belangrijke kwestie getuige willen zijn en op de tribunes hadden zeer vele dames plaats genomen, die zich eene eigene opinie wenschten te vormen omtrent een vraagstuk, van zoo veel invloed op de opvoeding. Zou dit laatste niet als een belangrijk teeken des tijds te beschouwen wezen?

Leefden wij in een idealen staat — zeide de heer Pascal Duprat, de eerste spreker — wij zouden den staat geheel buiten het onderwijs laten, maar dit is niet het geval. Hij verdedigde daarop het regt of liever den pligt van den staat met betrekking tot het onderwijs. Volgens zijne meening moet de staat zich in de eerste plaats door de wet met het onderwijs inlaten. De staat moet aan de kinderen, de hoop des vaderlands, de eerste beginselen der wetenschappen doen leeren. Hij verklaart zich dan ook, vooral op dien eersten trap, voorstander van verpligt onderwijs. De staat moet voorts ook subsidiën verleenen, daar de gemeenten niet altijd rijk genoeg zijn om veel aan het onderwijs ten

koste te leggen. Overigens moet de staat bijzondere inrigtingen in het leven roepen. De redenaar tracht vervolgens de stellingen zijner tegenstanders omver te werpen en wel in de eerste plaats diegene, uit de économie politique geput. *In de tweede plaats bestrijdt hij de ultra-liberalen* — gelijk hij die noemt — welke op de volstrekte wijze den staat alle tusschenkomst in het onderwijs ontzeggen. Eindelijk spreekt hij over de voorstanders van het bestuur der kerk. Niet zonder leedwezen zegt de spreker, heeft de kerk de moderne maatschappij zich aan haren invloed zien onttrekken. De kerk voert thans in de onderwijs-kwestie strijd tegen den staat in naam der vrijheid. Ziedaar de theorie! maar de praktijk? Bezit men te Rome o. a. alwaar het ideaal der klerikalen verwezenlijkt is, vrijheid van onderwijs? Geenszins. De fransche republiek van 1848 deed de kerk *vertegenwoordigen in den raad van openbaar onderwijs*; het gevolg was dat de filosofie werd onthoofd en door de logika vervangen, onder *voorwaarde dat de kerk de major* van alle syllogismen zou stellen.

Op zijne reis in Italië heeft de heer Pascal Duprat in het dagblad Armonia gelezen dat de naam van Renan op het kongres te Mechelen met uitjouwingen begroet werd. De kerk, die de wijsheid inroept, is altijd als Tartuffe die het huis wil binnendringen en aan den staat de rol van Orgon wil doen spelen.

De heer Foucher de Careil zegt dat hij in het onderwijs noch *de staat, noch de kerk wenscht te zien en alleen de* vrijheid. Hij betreurt het dat vele belgische liberalen daarin *nog te weinig vertrouwen stellen, maar hoopt dat men nog* eenmaal tot de waarheid zal terug keeren.

De heer Woeste, de klerikaal bij uitnemendheid, wil natuurlijk volkomene vrijheid. De katholieken, zegt hij, verlangen de meest volledige vrijheid van onderwijs, zoo wel voor zich zelven als voor de ongeloovigen. Hij wil niet dat de staat zich meester make van de zielen om allen naar het zelfde model te vormen en eindigt te midden van een oorverdoovend leven.

De heer Jules Simon verdedigt de inmenging van den staat, maar wil daaraan grenzen zien gesteld. Dat ieder *overigens het regt hebbe om te onderwijzen — zegt hij* — zonder verschil van opinie. Er zijn in Frankrijk 70,000 scholen en een millioen kinderen gaan niet ter school. Neem het staatsonderwijs weg en binnen drie jaar zullen er drie millioen kinderen niet meer schoolgaan. De redenaar dringt overigens vooral aan op het volksonderwijs. Leert het volk lezen en schrijven, opdat op alle beschaafde landen toepasselijk moge zijn, hetgeen men te Genève kan zeggen: „Waartoe een verpligt onderwijs? Wij zullen het invoeren zoodra gij onder ons een man kunt aanwijzen die niet kan lezen!"

Frankrijk.

De Moniteur bevat thans het antwoord van vorst Gortschakoff aan den heer Drouyn de Lhuys.

Met betrekking tot eene zinspeling van den franschen *minister van buitenlandsche zaken op de westelijke provinciën* van Rusland, om ook deze eenigermate te doen deelen in de internationale bepalingen van 1815, verklaart vorst Gortschakoff dergelijk standpunt geheel te moeten verwerpen. Wordt de heer Budberg verzocht om aan den heer Drouyn de Lhuys te verklaren dat de keizer van Rusland steeds bereid zal wezen om zijne verpligtingen jegens al de mogendheden zoo streng mogelijk te vervullen, daarbij moet elke zinspeling op de gewesten des rijks, welke niet begrepen zijn onder eenigerlei internationale bepaling, geheel vermeden worden.

De Moniteur bevat insgelijks een memorandum, welke bij de depeche aan Frankrijk was gevoegd. Vorst Gortschakoff herinnert daarbij dat Rusland het hertogdom Warschau par droit de conquête bezit. Reeds in 1812 verklaarde de russische regering dat zij Polen wilde hervormen, zoodra het werk van Europas bevrijding zou voleindigd zijn. Door in 1815 het initiatief te nemen voor die hervormingen, heeft keizer Alexander niet het regt gegeven aan Europa om zich in de binnenlandsche aangelegenheden des rijks te mengen. Voorts betoogt vorst Gortschakoff de noodzakelijkheid dat de orde in Polen hersteld worde alvorens de hervormingen worden ingevoerd. *Hij vertrouwt eindelijk dat het verschil* van meening tusschen de mogendheden en Rusland geene *aanleiding zal geven tot eene verstoring van den europeschen* vrede. Dit zou slechts dan het geval kunnen zijn als men aan de hoofden der poolsche revolutie veroorloofde om hunne plannen te volvoeren. Men kan dit echter niet verwachten van de kabinetten, welke de strenge toepassing der traktaten van 1815 tot grondslag hebben aangenomen hunner diplomatieke handelingen.

— De ambassadeurs van den koning van Anam zijn vrijdag ten twee uren door den minister van buitenlandsche zaken officiëel ten gehoore ontvangen. De gezanten en hun gevolg waren bij die plegtige gelegenheid in hun groot cerimoniëel kostuum Keizer Napoleon zal hen eerst later ontvangen.

HANDELSBERIGTEN.

Meekrapprijzen.

ROTTERDAM 21 september. De markt was heden vast; voor mooije onberoofde werd f 20 en racine f 15½ betaald.

Graanmarkten enz.

AMSTERDAM 21 september. Tarwe en gerst onveranderd. Raapolie op zes weken f 41¼. Lijnolie op zes weken f 48¾.

ROTTERDAM 21 september. Tarwe, paarden-, bruine en witteboonen en koolzaad waren heden 20 cent lager.

AXEL 19 september. Tarwe (oude) f 8,20 a f 8,65. Dito (nieuwe) f 8,50 a f 9,35; Rogge f 5,80 a f 6,10; Wintergerst f 4,90 a f 5,40; Zomer dito f 4,70 a f 4,85; Haver f 2,80 a f 3,05; Paardenboonen f 5,50 a f 5,85; Bruineboonen f 7,50 a f 8,40; Groene erwten f 6,55 a f 7,—; Gele dito f 6,60 a f 6,85; Boekweit f 6,10 a f 6,80.

MIDDELBURG 21 september. Raapolie f 41½ à f 41¾. Patentolie f 43½ à f 43¾. Lijnolie f 51 à f 51½ per vat op zes weken, op kontant f 1 lager. Harde raapkoeken f 78 per 1040 stuks. Harde lijnkoeken f 10,50 per 104 stuks.

Prijzen van effekten.

Amsterdam 21 september.

Nederland.	Certifik. Werkelijke schuld	2½ pct.	64⅛
	dito dito dito	3 „	—
	dito dito dito	4 „	—
	Aand. Handelmaatschappij	4½ „	—
België.	Certifikaten bij Rothschild	2½ „	—
Rusland.	Obligatiën 1798/1816	5 „	102⅜
	Certifik. Hope & co.	4 „	—
	Oblig. dito 1855, 6de serie	5 „	91⅛
	dito dito Leening 1860.	4½ „	91¼
	Certifikaten	6 „	54¾
	Aand. spoorweg	„	200
Polen.	Schatkistobligatiën	4 „	—
Oostenrijk.	Obligatien metalliek	5 „	65⅛
	dito 1847/1852	2½ „	—
	dito rente Amsterdam	5 „	86¼
	dito nationale	5 „	70¼
	Bank aktiën	3 „	839
Italië.	Leening 1861	5 „	68¼
Spanje.	Obligatiën (binnenlandsche)	3 „	51¹⁵⁄₁₆
	dito	3 thans 2¼ „	48⅝
	Amortisable schuld	„	—
Portugal.	Obligatiën 1853	3 „	48⅝
	dito 1856—1862	3 „	48⅜
Griekenl.	dito (blaauwe)	5 „	—
Vereen. Stat.	dito (1874)	5 „	73⅜
Illinois.	dito	7 „	83⅜
Mexiko.	dito	3 „	45⅝
Grenada.	dito (afgestempeld)	4½ „	17¼
Venezuela.	dito	2 „	26

Coupons en losbare obligatiën.

AMSTERDAM 17 september. Metalliek f 25,45; Napels f —,—; Diverse engelsche in £ f 11,75; 3 pct. Eng. Port. f 11,80; Fransche f 55,62½; Belgische f 55,75; Pruissische f 34,62½; Spaansche piasters f —,—; Spaansche coupons per fr. f —,—; Hamburger Russen f 36,—; Russische in zilveren roebels f 36,56¼; Poolsche in fl. f —,—; Nationale metalliek f 28,25.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:

G. J. BERTEL
en
M. P. HAGE.

St. Maartensdijk,
den 18 September 1863.

Bevallen van een' ZOON K. S. K. BOOM — DE LIGNY.

Tholen, 17 September 1863.

Door Gods goedheid bevallen van eene welgeschapene DOCHTER C. A. DE LANGE, geliefde Echtgenoot van

C. J. HONDIUS,
Brood- en Dessertbakker.

Middelburg,
den 18 September 1863.

Deze is dienende tot algemeene en bijzondere kennisgeving, zoo wel binnen als buiten deze Stad.

Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER N. TURCKHEIM, geliefde Echtgenoot van

I. L. PINTO L.J.z.,
Tandheelmeester.

Middelburg,
den 19 September 1863.

Eenige kennisgeving.

Heden overleed tot onze diepe droefheid, in den bevalligen leeftijd van ruim acht jaren, ons oudste Dochtertje ALIDA ADRIANA.

J. JERONIMUS.
F. JERONIMUS — HENDRIKS.

Middelburg,
den 19 September 1863.

Eenige kennisgeving.

Voor de vele bewijzen van belangstelling bij mijnen Negentigsten Verjaardag betuig ik, ook namens mijne Echtgenoot, onzen hartelijken dank.

R. SCHOT.

Voor de bewijzen van belangstelling, ontvangen op mijn Vijftigsten Jaardag, betuig ik mijn opregten dank.

M. FAK BROUWER.

AANKONDIGING.

Uit een Vonnis, door de Arrondissements Regtbank te Middelburg den 5den *Augustus jongstl. uitgesproken*, op het tot dat einde ingediend Verzoekschrift, op expeditie geregistreerd en behoorlijk beteekend, blijkt dat het Huwelijk, bestaande tusschen PHILIPPUS JACOBUS DE VOS, Scharenslijper, en CATHARINA PETIET, beide woonplaats hebbende te Middelburg en aldaar den 20sten December 1854 voltrokken, ten gevolge eener bepaalde oorzaak, door Echtscheiding is ontbonden, met al de gevolgen daaromtrent bij de wet bepaald.

Voor uittreksel deugdelijk verklaard door den ondergeteekende Procureur, die als zoodanig aan den Verzoeker PHILIPPUS JACOBUS DE VOS is toegevoegd, om voor hem werkzaam te zijn,

P. BEKKER.

(Ten deze woonplaats gekozen [illegible]).

De COMMISSIE VAN ADMINISTRATIE over de Gevangenissen te Middelburg zal, op Woensdag den 23 September 1863, ten 10 ure precies, in hare gewone Vergaderkamer, onder nadere goedkeuring, openlijk aanbesteden **de levering der onderscheiden artikelen**, bestaande in: Roggen- en Tarwebrood, Aardappelen, Rund- en Kalfsvleesch, Rundvet, Boter, Schenkelvleesch, Gort, Rijst, Geele en Groene Erwten, Groenten, Zout, Peper, Azijn, Raap- en Patent-Olie, Kaarsen, Witte en Groene Zeep, Kunst-asch, Koffij, Cichorei, Thee, Zoete- en Karnemelk, Eijeren, Tarwebloem, Witte en Bruine Suiker, gedroogde Pruimen, Siroop, Wijn, Bier, Pekelharing, Stroo, Steenkolen, Bagger- en lange Turf, Hout, Schrobbers, Bezems, Boenders, Zand en Brusselsche Aarde, — benoodigd voor het onderhoud der gezonde en zieke Gevangenen, gedurende het jaar 1864, in het Burgerlijk en Militair Huis van Verzekering aldaar. Liggende de conditien in dat Gesticht voor een iegelijk ter lezing.

De Commissie van Administratie voornoemd,
M. VERBRUGGE, loco Voorz.
WAGNER, Secretaris.

Het GEMEENTEBESTUUR van **IJzendijke**, zal op Maandag den 28 dezer maand, 's morgens te 10 ure, in het openbaar bij inschrijving aanbesteden:

De levering van 10 à 12 duizend STRAATKEIJEN van 12 à 14 dm., van Lessines of Quenast.

De Inschrijvingsbiljetten worden FRANCO ingewacht bij den Burgemeester, tot op den dag der Aanbesteding, uiterlijk vóór 9 ure; terwijl de Voorwaarden van aanbesteding inmiddels ter Secretarie ter lezing liggen.

De Notaris TH. VAN UIJE PIETERSE zal op Dingsdag den 6 October 1863, des morgens ten tien ure, in het Huis gemerkt H no. 148, in de Lange Nieuwstraat te **Vlissingen**, presenteren te verkoopen

EEN' ZINDELIJKEN INBOEDEL,

bestaande in Canapé's, Secretaire, Chiffonnière, Commodes, Kabinetten, Klokken, Ledekanten en Behangsels, Kasten, Tafels, Stoelen, Spiegels, Porcelein, Koper-, Blik- en Glaswerk, onderscheidene zeer zindelijke Bedden met Matrassen, Hoofdpeulen, Kussens, Wollen en Katoenen Dekens, Tafel- en Bedlinnen, Karpetten en Matten, Vuurhaarden, eene partij Roode Wijn en Sterke Dranken, *ongemunt Goud en Zilver en wat verder zal worden* gepresenteerd. Daags te voren te bezigtigen.

Informatien ten Kantoren van de Notarissen UYTTENHOOVEN en VAN UIJE PIETERSE.

ZEEBAD-INRIGTING TE DOMBURG.

SLUITING DER BUITENBADEN, op Maandag 28 September 1863.

BIERHANDEL.

Voortdurend te bekomen alle soorten van **BIEREN** uit de gerenomeerde Brouwerij **de Haan**, te Amsterdam, in de Azijnmakerij bij de Oostkerk te Middelburg.

BOEKBINDERIJ.

Ondergeteekende heeft de eer te berigten dat hij zijne **BOEKBINDERIJ** geopend heeft in de Lange Lombaardstraat, wijk C no. 63, tot primo October a. s. en daarna in de Korte Gistatraat, wijk A no. 129.

Hij beveelt zich in de gunst zijner geëerde Stad- en Landgenooten aan, onder verzekering eener accurate bediening, tegen uiterst billijke prijsnotering.

Middelburg, 21 Sept. 1863. F. J. VAN HEULEN.

De ondergeteekende maakt bekend dat hij zijn Winkel heeft verplaatst op den Langenburgt, wijk C no. 95.

Hij beveelt dezen zijn WINKEL van **Dranken en Likeuren**, benevens **Tabak** en **Sigaren**, minzaam zijnen Stad- en Landgenooten aan.

Middelburg, 21 Sept. 1863. J. P. FIRGEN.

PAARDENKRIBBEN EN KLINKERS

en verder eene aanzienlijke partij **AFBRAAK** te koop, te bevragen bij

ANT. KLAASSEN en J. H. INGELSE.

J. B. BLINDENBACH,

INSTRUMENTMAKER,

VRAAGT een **Loopjongen** [illegible], die, bij geschiktheid, gelegenheid zal hebben het vak aan te leeren.

Tegen November eene **Dienstmeid** noodig bij Mevrouw DOORENBOS te Kleverskerke. Adres den Heer LIEBERT, Burgt.

STOOMBOOTDIENST

TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.

Uren van vertrek in September.

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Dingsdag	22	's morg.	7 ure.	Dingsdag	22	's midd.	12 ure.
Donderdag	24	„	9	Woensdag	23	's morg.	6
Vrijdag	25	„	10	Vrijdag	25	„	6
Zaturdag	26	„	11	Zaturdag	26	„	7
Zondag	27	„	11,30	Zondag	27	„	8,30
Maandag	28	[illegible]	[illegible]	Maandag	28	[illegible]	[illegible]
Dingsdag	29	's morg.	6	Dingsdag	29	[illegible]	[illegible]
				Woensdag	30	[illegible]	[illegible]

[illegible]